

Wykonanie decyzji nie wpływa na skuteczność odwołania

14 kwietnia 2016 | Praca i ZUS | Agata Mierzwa

Płatnik, który czeka z opłaceniem składek do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd, naraża się na zapłatę odsetek. Uniknie tego, wykonując decyzję ZUS od razu. Odwołanie nie staje się przez to bezprzedmiotowe.

Od decyzji ZUS wydanej w indywidualnej sprawie pracodawcy przysługuje jako płatnikowi prawo złożenia odwołania do właściwego sądu, czyli sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Odwołanie wnosi się na piśmie do jednostki organizacyjnej ZUS, która wydała decyzję, w terminie miesiąca od otrzymania decyzji przez płatnika. Możliwe jest również wniesienie odwołania bezpośrednio do protokołu sporządzonego przez tę jednostkę ZUS, jednak w praktyce jest to rzadkie. Jeśli ZUS uzna odwołanie za słuszne, zmienia lub uchyla decyzję. Ma na to maksymalnie 30 dni od jego otrzymania. W takim wypadku nie nadaje odwołaniu dalszego biegu. Gdy w tym terminie ZUS nie uwzględni odwołania - w całości lub w części, przekazuje sprawę do sądu wraz ze stosownym uzasadnieniem.

Inny tryb zaskarżenia decyzji ZUS wydanej w sprawie indywidualnej obowiązuje tylko w sprawach wymienionych w art. 83 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej: ustawa o sus). Chodzi o decyzję ZUS przyznającą określone świadczenie w drodze wyjątku lub odmawiającą przyznania takiego świadczenia. Przepis ten, jako stanowiący *lex specialis*, należy jednak interpretować w sposób wąski, co potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego (m.in. wyrok z 18 stycznia 2010 r., II UK 168/09). Tym samym zasadą jest możliwość złożenia odwołania do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (rejonowego lub okręgowego, w zależności od przedmiotu zaskarżonej decyzji, zgodnie z art. 4778 kodeksu postępowania cywilnego).

Okres zawieszenia

W trakcie trwającego postępowania odwoławczego decyzja ZUS nie podlega wykonaniu, co wynika z art. 130 kodeksu postępowania administracyjnego. Przepis ten przewiduje, iż z chwilą wniesienia odwołania w ustawowym terminie wykonanie decyzji organu administracji zostaje automatycznie wstrzymane. Przepisy k.p.a. mają natomiast zastosowanie do postępowania prowadzonego przez ZUS w zakresie nieuregulowanym w ustawie o sus, a tak jest w przypadku instytucji wykonalności nieostatecznej decyzji organu rentowego.

Zgodnie z k.p.a. bezwzględna reguła wstrzymania wykonania decyzji z chwilą wniesienia odwołania nie dotyczy tylko sytuacji, gdy zostanie jej nadany rygor natychmiastowej wykonalności lub gdy podlega ona natychmiastowemu wykonaniu z mocy ustawy. W tym ostatnim przypadku konkretny przepis ustawowy musiałby stwierdzać, że wniesienie odwołania od decyzji nie wstrzymuje jej wykonania. W przypadku indywidualnych decyzji wydawanych przez ZUS na podstawie art. 83 ust. 1 ustawy o sus takiego przepisu nie ma.

Decyzje organu rentowego nie są również obwarowywane rygiem natychmiastowej wykonalności. Jest on bowiem nadawany, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego, dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź

też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. W przypadku decyzji ZUS takie przesłanki nie są spełnione.

Przykład

Firma złożyła odwołanie od decyzji ZUS wydanej na podstawie art. 36 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób społecznych. Organ rentowy ustalił w niej podwyższenie o 100 proc. stopy procentowej na ubezpieczenie wypadkowe. Wydał ją w związku z wnioskiem inspektora pracy stwierdzającym zaistnienie w trakcie dwóch kolejnych kontroli rażącego naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Decyzja jest nieprawomocna. Przedsiębiorca może więc nadal odprowadzać składkę wypadkową w dotychczasowej niepodwyższonej wysokości.

Odsetki lecą

Taki krok należy jednak dobrze rozważyć. Wniesienie odwołania od niekorzystnej decyzji ZUS nie wstrzymuje bowiem naliczania odsetek od zaległości z tytułu składek objętych zaskarżonym rozstrzygnięciem. Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o sus od nieopłaconych w terminie składek od płatnika należne są odsetki. Ustala się je na zasadach i w wysokości określonej w ordynacji podatkowej. Tym samym stawka odsetek za zwłokę równa się sumie 200 proc. podstawowej stopy oprocentowania kredytu lombardowego, ustalonej zgodnie z przepisami o Narodowym Banku Polskim, i 2 proc., z tym zastrzeżeniem, że stawka odsetek za zwłokę nie może być niższa niż 8 proc. Obecnie wynosi ona co do zasady 8 proc.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne stają się wymagalne każdorazowo w datach aktualizowania się obowiązku obliczenia i opłacenia składek. Tym samym składki nieopłacone w ustawowym terminie powodują powstanie zaległości składkowej z mocy samego prawa (wyrok SN z 12 sierpnia 2015 r., II UK 391/14). Zatem obowiązek naliczenia odsetek za zwłokę nie jest uzależniony ani od okoliczności powstania zaległości składkowej, ani od woli stron. Decyzja ZUS wyliczająca odsetki za zwłokę ma charakter deklaratoryjny, czyli jedynie stwierdza fakt powstania zaległości i jej wysokości (tak SN w wyroku z 28 marca 2012 r., II UK 170/11). Tym samym długotrwałe postępowanie sądowe może jedynie zwiększyć wysokość należnych odsetek.

Dobrowolna wpłata

Z tego powodu firmy często decydują się na wykonanie nieostatecznej decyzji ZUS, czyli takiej, od której złożyły odwołanie do sądu. Co prawda, kwestia możliwości wykonania decyzji nieostatecznej jest w doktrynie prawa sporna, jednak praktyka sądowa jest tu jednoznaczna i dopuszcza wykonanie nieostatecznej decyzji ZUS w trakcie sądowego postępowania odwoławczego.

Dobrowolne wykonanie decyzji nie powoduje przy tym umorzenia postępowania przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych z uwagi na jego bezprzedmiotowość. Bezwzględny zakaz wykonania nieostatecznej decyzji w trakcie postępowania odwoławczego dotyczy natomiast ZUS.

Skutki zwłoki w zwrocie nadpłaty

Możliwość dochodzenia od ZUS odsetek powstaje wyłącznie wówczas, gdy nie zwróci nienależnie opłaconych składek w terminie 30 dni od dnia złożenia przez płatnika wniosku o ich zwrot. Na takim stanowisku stoi również Sąd Najwyższy, zastrzegając, że obowiązek wypłacenia odsetek od nienależnie opłaconych składek na

ubezpieczenia społeczne nie może powstać wcześniej niż od daty złożenia przez płatnika wniosku o ich zwrot (wyrok SN z 19 maja 2011 r., I UK 403/10). Ponadto SN stoi na stanowisku, że nienależnie zapłacone składki ze stosunku ubezpieczenia nie nabywają charakteru świadczeń nienależnych w rozumieniu art. 410 kodeksu cywilnego (wyrok z 24 stycznia 2013 r., V CSK 63/12). Nie można zatem żądać ich zwrotu z powołaniem na przepisy kodeksu cywilnego.

Zdaniem autorki

Agata Mierzwa, adwokat, kancelaria Domański Zakrzewski Palinka sp.k.

W razie pozytywnego dla pracodawcy zakończenia postępowania sądowego firma zasadniczo nie ma możliwości dochodzenia odsetek od kwot składek na ubezpieczenia społeczne za okres, kiedy te składki dobrowolnie odprowadziła do ZUS. Nienależnie opłacone składki w pierwszej kolejności podlegają zaliczeniu na poczet zaległych lub bieżących wpłat, a w razie ich braku - na poczet przyszłych składek. Alternatywnie, aby odzyskać nadpłaconą kwotę, konieczne jest złożenie wniosku o zwrot nienależnie opłaconych składek. Dopiero niezwrócenie przez ZUS nienależnie opłaconych składek w terminie 30 dni od złożenia przez płatnika wniosku o zwrot spowoduje obowiązek ZUS zapłaty żądanej kwoty z odsetkami za zwłokę, liczonymi od dnia złożenia wniosku.

Rzeczpospolita

© © Wszystkie prawa zastrzeżone